

U
A
U
A

P
H
R
A

B
E
R
L
I
C
H

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ
ČINOHRA PETRA BEZRUČE

JACQUES AUDIBERTI

ZLO BĚŽÍ

KOMEDIE O TŘECH DĚJSTVÍCH

PŘEKLAD: MILENA A JOSEF TOMÁŠKOVI

ÚPRAVA: JOSEF JANÍK

REŽIE: JOSEF JANÍK

SCÉNA A KOSTÝMY: MARTA ROSZKOPFOVÁ

SCÉNICKÁ HUDBA: JIŘÍ BULIS j. h.

DRAMATURGICKÁ SPOLUPRÁCE: ROMAN

CÍSAŘ j. h.

PRINCEZNA ALARIKA, DCERA KRÁLE
KURLÓNSKÉHO..... VERONIKA RAŠTÁKOVÁ
TULŮZA, PRINCEZNINA
GUVERNANTKA LEONA ONDRÁČKOVÁ
FERNAND JAN MAZÁK
PORUČÍK PAVEL TOMANKA
MARŠÁLEK OTAKAR PRAJZNER
KARDINÁL Z RŮŽE MILOSLAV ČÍZEK
VÝTEČNÍK XVII,
KRÁL ZÁPADU..... VLADIMÍR HRABAL
CÉLESTINAK,
KRÁL KURLÓNSKÝ VÍTĚZSLAV KRYŠKE

INSPICIENT: VĚRA KRYŠKOVÁ
NÁPOVĚDA: JIŘINA ČÍŽKOVÁ

PREMIÉRA 4. 5. 1991

VEDOUcí VÝROBY A UMĚLECKOTECHNICKÉHO PROVOZU: ING. IVAN BÍLEK. VEDOUcí DEKORAČNÍCH DÍLEN: MARCELA KOŽUŠNÍKOVÁ. VEDOUcí KOSTÝMNÍ VÝROBY: MARIE DOPITOVÁ. JEVIŠTNÍ MISTŘI: PŘEMYSL KIRSCHNER, JAN BARTÁK. MISTR OSVĚTLENÍ: ZDENĚK OSIF. MISTR VLÁSENKÁRNÝ: JINDRA KUČAJOVÁ. MISTR REKvizITÁRNÝ: EVA WIESNEROVÁ. MISTR GARDEROBY: ZLATA NEZHYBOVÁ. MISTR ZVUKU: PAVEL GIERTL.

VPÁD SURREÁLNA DO VŠEDNÍHO DNE

HANSRES JACOBI

FRANCOUZSKÝ LYRIK, DRAMATIK A ROMANOPISEC J A C Q U E S A U D I B E R T I (1899-1965) STÁLE JASNĚJI PROKAZUJE, ŽE JE JEDNÍM Z NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH DIVADELNÍCH AUTORŮ NAŠÍ DOBY A OKRUH JEHO PŮSOBNOSTI ZAČÍNÁ V POSLEDNÍ DOBĚ (POZN.: PSÁNO V POLOVINĚ ŠEDESÁTÝCH LET) PŘESAHOVAT HRANICE JEHO FRANCOUZSKÉ VLASTI. PRO ROZSÁHLOST JEHO DIVADELNÍHO SVĚTA, JENŽ SE OBJEVIL NA JEVIŠTÍCH KONCEM DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY, MÁ SYMBOLICKOU PLATNOST NÁZEV JEHO POSLEDNÍHO DÍLA, JEŽ NAPSAL TĚSNĚ PŘED SMRTÍ – O P E R A S V Ě T A . TENTO AUTOR, JENŽ PATŘÍ V TAKZVANÉ AVANTGARDĚ K DRAMATIKŮM S NEJVĚTŠÍ OBRAZIVOSTÍ, VOLIL ČASTO VNĚJŠÍ FORMY (HISTORIE, MÝTUS, SOUČASNOST), ABY DIVADELNÍMI PROSTŘEDKY OBMĚŇOVAL PRASTARÉ A VĚČNĚ NOVÉ OTÁZKY EXISTENCE ZLA, UTRPENÍ A LÁSKY A ABY SE DOPÁTRAL POSTAVENÍ ČLOVĚKA, ZMÍTANÉHO MEZI VZMACHEM DUCHA A TÍHOU TĚLA. AUDIBERTIHO DRAMATA, V NICHŽ SE MANIFESTUJE TOUHA PO NESPOUTANÉ ŽIVOTNÍ SÍLE, VYCHÁZEJÍ VŽDY ZNOVU Z ROZPORU MEZI ILUZÍ A SKUTEČNOSTÍ, LŽÍ A PRAVDOU, PŘEDSTAVUJÍ VPÁD IREÁLNÍCH, PŘEDVĚKÝCH SIL DO VŠEDNÍHO DNEŠKA. "AUDIBERTIHO HRY JSOU VĚTŠINOU KOMEDIE ČI TRAGIKOMEDIE, V NICHŽ RADOST Z FANTASTICKY GROTESKNÍHO, PŘEKVAPIVÉHO ÚČINKU VYDÁVÁ NEPŘÍMÉ SVĚDECTVÍ O POCITU OBDIVU, JEJŽ SI SPISOVATEL ZACHOVAL K PROSTÝM SKUTEČNOSTEM SVĚTA A K JEJICH MAGII" (FRANZ NORBERT MENEMEIER).

AUDIBERTI PROZAIK A BÁSNÍK

AUDIBERTI NAPSAL ŘADU ROMÁNŮ, V NICHŽ SE ZA PRUDKÝMI DĚJOVÝMI ZVRATY, HRŮZNÝMI A MONSTRÓZNÍMI MOTIVY STŘÍDAJÍCÍMI SE S PARODIÍ, V PODSTATĚ SKRÝVAJÍ PSYCHOLOGICKÉ STUDIE BÁZLNÝCH A NEPOCHOPENÝCH SAMOTÁŘŮ, JIMŽ MARNÉ CITY A ČASTO VELMI BIZARNÍ PŘEDSTAVIVOST JSOU JEDINOU NÁPLNÍ ŽIVOTA, PROTI NĚMUŽ NEJSOU VYZBROJENI MINIMEM VŮLE.

KRAJNĚ PASÍVNÍ, BEZBRANNÝ A OPUŠTĚNÝ JE HRDINA AUTOBIOGRAFICKÉ EVOKACE DĚTSTVÍ A JINOŠTVÍ PO JEDNÉ KOLEJI (MONORAIL, 1947). HRDINA ROMÁNU MARIE DUBOISOVÁ (MARIE DUBOIS, 1952), PLACHÝ A SENTIMENTÁLNÍ POLICEJNÍ INSPEKTOR, VZPLANE PODIVNÝM CÍTEM K MLADÉ SEBEVRAŽEDKYNĚ, PROSTITUTCE, JEŽ SE MU STALA UTKVĚLOU PŘEDSTAVOU; PO PSYCHOLOGICKÉM ZKOUMÁNÍ HRDINOVÝCH CÍTOVÝCH STAVŮ ROMÁN KONČÍ SENZAČNĚ DOBRODROUŽNÝM ZÁVĚREM S "MEGAPROTONEM", JIMŽ INSPEKTOR ZE SVÉ SAMOTY ZASAHUJE DO FRANCOUZSKÝCH DĚJIN A VLÁDNE SVĚTU V TICHÉ SHODĚ S MRTVOU DÍVKOU, KTEROU SI IDEALIZOVAL DO KRAJNOSTI. ROZSÁHLÝ ROMÁN ZAHRADY A ŘEKY (LES JARDINS ET LES FLEUVES, 1954), ZŘEJMĚ INSPIROVANÝ ÚDAJNĚ MOLIEROVSKÝMI MOTIVY, JE HISTORIÍ INCESTNÍ SVATBY HERCE A REŽISÉRA S VLASTNÍ DCEROU A MUK HRDINOVA ZOUFALSTVÍ.

DIVOKÁ FANTASTIKA S PESTRÝM JIHOAMERICKÝM KOLORITEM, ATENTÁTY, SPIKNUTÍMI A OPĚT TAJEMNÝM VYNÁLEZEM VYZNAČUJE ROMÁN LOUTKA (LA POUPÉE, 1958), ZPOPULARIZOVANÝ ZFILMOVÁNÍM (1961).

JAKO BÁSNÍK, NAZVANÝ JEDNÍM KRITIKEM "SHAKESPEAROVSKÝM KLAUNEM MODERNÍ POEZIE", SE V PRAVIDELNÝCH VERŠÍCH PŘESNĚ PROZODIE, JIMŽ NEJEDNOU BYL VYTÝKÁN VERBALISMUS I HUGOVSKÁ RÉTORIČNOST, AUDIBERTI V SLOVNÍM OPOJENÍ ZAJÍMAL PŘEDEVŠÍM O MAGII ZVUKOVÉ HRY SLOV (SBÍRKY TUNY SEMENE – DES TONNES DE SEMENCE, 1941; VŽDY – TOUJOURS, 1943; BAŠTA – REMPART, 1953).

AUDIBERTI DRAMATIK

ROZSÁHLÁ AUDIBERTIHO TVORBA, SNADNO SE INSPIRUJÍCÍ V ROZMANITÝCH SMĚRECH, SE V POSLEDNÍM OBDOBÍ ZAMĚŘILA PŘEDEVŠÍM K DIVADLU. I V DRAMATECH PROKLÁDANÝCH BÁSNICKÝMI VLOŽKAMI SPOČÍVÁ AUDIBERTIHO VÝZNAM NIKOLI V NÁMĚTECH ČI DRAMATIČNOSTI, NÝBRŽ V LYRISMU A HŘE S JAZYKEM.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍM AUDIBERTIHO DRAMATICKÝM DÍLEM ZŮSTALA HRA, KTERÁ HO JAKO DRAMATIKA OBJEVILA, FILOZOFICKÁ FRAŠKA J A K B Ě Ž Í Z L O (DOSLOVNĚ: ZLO BĚŽÍ – LE MAL COURT, 1947), SLOVNÍMI NÁPADY SRŠÍCÍ MORALITA O DOBRU A ZLU, PRAVDĚ A PODVODU, O PROCITÁNÍ Z NAIVITY A POZNÁVÁNÍ LŽI A INTRIK VLÁDNOUCÍCH SVĚTEM ZLA, KTERÉ "BĚŽÍ" A JEŽ BY BYLO ZLOČINEM CHTÍT ZASTAVIT (V POLOPOHÁDKOVÉM NÁMĚTU PRINCEZNA OBJEVÍ, ŽE JEJÍ SŇATEK BYL ZOSNOVÁN V DŮSLEDKU POLITICKÝCH INTRIK, A ZE ZTĚLESNĚNÉHO ABSOLUTNÍHO DOBRA SE MĚNÍ V ZLO MSTÍCÍ SE ZLU).

TÉMATA AUDIBERTIHO DRAMAT BÝVAJÍ, TAK JAKO V JEHO PRŮZE, BAROKNĚ FANTASTICKÁ, SE SYMBOLIKOU NE VŽDY JASNOU. Č E R N Á S L A V N O S T (LA FÊTE NOIRE, 1948), ZASAZENÁ DO DOBY LUDVÍKA XV., POJEDNÁVÁ O ŠTVANICI NA POVĚSTNOU VRAŽDÍCÍ ŽENSKOU PŘÍŠERU A DO VZNOSNÉHO LYRIKÉHO STYLU JSOU VPLETENY I NĚKTERÉ MOTIVY "ČERNÉ SATIRY" (VÝNOSNÝ OBCHOD S ÚDAJNÝMI ZUBY PŘÍŠERY APOD.). STRAŠIDELNOU HROU O ZÁHADNĚ UŠKRCENÉ DÍVCE A DONCHUÁNOVI PODEZŘELÉM Z VRAŽDY JSOU V L O H Y M L A D Í K A Z B O R D E A U X (LES NATURELS DU BORDELAIS, 1953). M L U - V E N Á O P E R A (OPÉRA PARLÉ, VYD. 1956), STŘEDOVĚKÁ HRA S LYRIKÝMI VLOŽKAMI, MÁ ZA ÚSTŘEDNÍ POSTAVU ŽENU, KTERÁ ZNÁ DRUIDSKÁ (POZN. – DRUID = STAROKELTSKÝ KNĚZ) TAJEMSTVÍ. "PARAPSYCHOLOGICKOU KOMEDIÍ O DVOU DĚJSTVÍCH" D N E S J A K O P Ř E D R O K E M (V ORIG. GLAPIONŮV ÚKAZ – L'EFFET GLAPION, 1959) BYL AUDIBERTI UVEDEN I NA NAŠE JEVIŠTĚ (R. 1969 V DIVADLE S. K. NEUMANNNA). JEDNA Z NEJKRÁSNĚJŠÍCH A PRO ZPŮSOB AUDIBERTIHO POJETÍ SKUTEČNOSTI CHARAKTERISTICKÝCH HER JE B Y T N Á (LA LOGEUSE, HRÁNO 1960), POJEDNÁVAJÍCÍ O MĚŠTÁČKĚ KIRKÉ, KRÁSNÉ BYTNÉ MMME CIRGUÉ PŮSOBÍCÍ ZHOUBNĚ NA MUŽE, KTERÍ SI JI VŠICHNI ZAMILUJÍ AŽ K ZLOČINU A SEBEVRAŽDĚ. DOSTI ZKLAMÁNÍ I MORALISTNÍHO ROZRUCHU ZPŮSOBILA PRVNÍ AUDIBERTIHO HRA NA SCĚNĚ COMÉDIE-FRANCAISE, N E P O S E D N O S T (LA FOURMI DANS LE CORPS, 1962 V REŽII ANDRÉ BARSACQA).

(DĚJINY FRANCOUZSKÉ LITERATURY, DÍL TŘETÍ)

Z AUDIBERTIHO MYŠLENEK

Rozhodující úlohu v mém díle nesehrály vlastní divadelní formy, ale opera a komická opera. Gounodův Faust.

Když zmizí z jeviště pevná, fixní forma, následuje ji poezie.

Spisovatel má v moci jazyk. Nezkoumá ho však jako pouhý nástroj, je jeho lénem, jeho zbraní.

Slovo je rovněž způsob života.

Slova nikdy nebudou moci říci poslední slovo.

Můj způsob psaní se nepodobá běžné spisovatelské praxi; spočívá spíše v neustálé manipulaci s pádností a závažností objektů - slov.

BĚDA, CO JE TEDY DOBRO A ZLO? JE TO TOTÉŽ, TO JEST NĚCO, ČÍM ZBĚSILE PROJEVUJEME SVOU NEMOHOUCNOST A VÁŠNIVOU TOUHU DOSPĚT K NEKONEČNU TŘEBA I NEJNESMYSLNĚJŠÍMI PROSTŘEDKY? NEBO JE TO DVOJÍ? ANO... AŽ JE TO RADĚJI JEDNO A TOTÉŽ, NEBOŽ KDYŽ NE, JAK POCHODÍM PŘI POSLEDNÍM SOUDU?

Comte de Lautréamont
ZPĚVY MALDOROROVY

Včera, dnes,
zítra zas,
aniž hne se,
plyne čas.
Bůh sní, jak
ovce pás,
táž dlaň však
střeží nás.
Jak tě tam
v nebi zvou?
Řekli nám,
není slov.
Do těla
prohoří,
plápolá
na moři.
Zrod' me se
k záhubě.
Vznesme se
na hrobě.

(Jacques Audiberti: Černá slavnost; vstupní báseň hry v překladu Jiřího Konůpka)

KRITIKA I DIVÁCI JSOU ČASTO UDIVENI ABSENCÍ JEDNOTY, SMĚSICÍ RŮZNÝCH TÓNŮ A NESKUTEČNOSTÍ AUDIBERTIHO HER, PŘIČEMŽ ZAPOMÍNÁJÍ, ŽE SVĚT TĚCHTO HER NEUSILUJE O KOPII SVĚTA NAŠEHO. ROZKOL MEZI REALISMEM A POEZIÍ JE V TOMTO DIVADLE ZRUŠEN A Z VŮLE ŠPRÝMAŘE-DEMIURGA JE ZDE VŠE MOŽNÉ. ZKRÁTKA ŘEČENO, JDE TU O REALITU ČISTĚ DIVADELNÍ, KTEROU NEZAJÍMÁ SPOJENÍ SE SVĚTEM OVLÁDANÝM ROZUMEM A PODROBENÝM ZÁKONŮM HISTORIE.

Jean Yves Guérin

PROGRAM VYDALO STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ. ŘEDITEL DIVADLA: PhDr. DALIBOR MALINA. UMĚLECKÝ ŠÉF DIVADLA PETRA BEZRUČE: Mgr. LADISLAV KNIŽÁTKO. REDAKCE PROGRAMU: ROMAN CÍSAŘ. VÝTVARNÍK PROGRAMU: MARTA ROSZKOPFOVÁ. VYTISKLY OSTRAVSKÉ TISKÁRNÝ, S. P., PROVOZ 21, 709 70 OSTRAVA, NOVINÁŘSKÁ 7, R 2444. CENA PROGRAMU 2,50 Kčs. VEŠKERÁ PRÁVA K PROVOZOVÁNÍ TOHOTO DÍLA ZASTUPUJE DILIA PRAHA.